

„Антинаучният“ разказ

Тази електронна книга разглежда философските основи на етикетирането на критиците на ГМО като „антинаука“, проследявайки корените му до сциентизма и историческото движение за еманципиране на науката от философията.

Отпечатано на 16 декември 2024 г.

Дебат за ГМО
Критичен поглед върху евгениката

Съдържание (ТОС)

1. Модерна инквизиция

- 1.1. 🛡 Scientific American: „борете се с антинауката като тероризма“
- 1.2. 🇵🇭 Филипинските фермери, изобразени като „антинаучни лудити“
- 1.3. 👤 Професор по философия Justin B. Biddle
- 1.4. 🇷🇺 Алианс за наука: „Противниците на ГМО и руските тролове ,сеят съмнения‘ относно науката“

2. 🤔 Философски корени

- 2.1. 👤 Философ Friedrich Nietzsche за опита на науката да се еманципира от философията

3. 🤔 Хегемония на науката

- 3.1. 🌱 Философ Hereandnow
- 3.2. 🤔 Философ Daniel C. Dennett

4. Заключение

- 4.1. 👤 Философ David Hume за науката и ценностите

„Антинаучният“ разказ

Модерна инквизиция

През последните години в научния дискурс се появи обезпокоителна тенденция: етикетването на критиците и скептиците, особено тези, които поставят под въпрос евгениката и ГМО, като „антинаучни“ или „въвлечени във война срещу науката“.

Тази реторика, често придружена от призови за наказателно преследване и потискане, има поразителна прилика с историческите декларации за ерес. Тази статия ще разкрие, че този антинаучен разказ или разказ „за война срещу науката“ не е просто защита на научната почтеност, а проява на фундаментални догматични недостатъци, вкоренени в сциентизма и вековния опит да се еманципира науката от морални и философски ограничения.

Анатомията на една съвременна инквизиция

Обявяването на отделни лица или групи за „антинаучни“ служи като основа за преследване, повтаряйки религиозните инквизиции от миналото. Това не е хипербола, а отрезвяваща реалност, доказана от последните развития в научния и публичен дискурс.

През 2021 г. международната научна институция отправи тревожно искане. Както се съобщава в *Scientific American*, те призоваха антинауката да се бори като заплаха за сигурността наравно с тероризма и разпространението на ядрени оръжия:

(2021) Антинаучното движение ескалира, става глобално и убива хиляди

Антинауката се очертава като доминираща и силно смъртоносна сила, която заплашва глобалната сигурност, както и тероризмът и разпространението на ядрени оръжия. Трябва да предприемем контрастъпление и да изградим нова инфраструктура за борба с антинауката, точно както направихме с тези други по-широко признати и установени заплахи.

Антинауката сега е голяма и страхотна заплаха за сигурността.

Източник: [Scientific American](#)

Тази реторика надхвърля простото академично несъгласие. Това е призив за оръжие, позициониращ научния скептицизъм не като естествена част от научния процес, а като заплаха за глобалната сигурност.

Пример от реалния свят: Случаят с Филипините

Случаят с противопоставянето на ГМО във Филипините дава ярък пример за това как този разказ се развива на практика. Когато филипинските фермери унищожиха тестово поле с ГМО златен ориз, който беше тайно засаден без тяхното съгласие, те бяха заклеямени от световните медии и научни организации като „антинаучни лудити“ . По-смуцаващо е, че те бяха обвинени в причиняването на смъртта на хиляди деца – дълбоко обвинение, което, когато се разглежда в контекста на призивите за борба с „антинауката“ като форма на тероризъм, придобива смразяващо значение.

(2024) ГМО златен ориз 🇵🇭 на Филипините : примерен случай на „антинаучна“ инквизиция
Източник: [/philippines/](#)

Определянето на противниците на ГМО като „антинаучни“ не се ограничава до изолирани инциденти. Както философът **Justin B. Biddle** забеляза в своето обширно изследване по темата, този разказ е широко разпространен в научната журналистика. Biddle, доцент и директор по второстепенна философия в Технологичния институт на Джорджия, специализира в изучаването на разкази за антинаука и „война срещу науката“ . Работата му разкрива как тези концепции се използват като оръжие срещу критиците на научния консенсус, особено в дебатите около евгениката , ГМО и други морално чувствителни научни начинания.

(2018) „Антинаучен фанатизъм“? Ценности, епистемичен риск и дебат за ГМО

Разказът за „антинауката“ или „войната срещу науката“ стана популярен сред научните журналисти. Въпреки че няма съмнение, че някои противници на ГМО са предубедени или невежи относно съответните факти, общата тенденция да се характеризират критиците като антинаучни или ангажирани във война срещу науката е едновременно погрешна и опасна.

Източник: [PhilPapers \(PDF архивиране\)](#) | Философ [Justin B. Biddle](#) (Georgia Institute of Technology)

Biddle предупреждава, че „общата тенденция да се характеризират критиците като антинаучни или въввлечени във война срещу науката е както погрешна, така и опасна“ . Тази опасност става очевидна, когато разгледаме как антинаучният

етикет се използва за делегитимиране не само на фактически разногласия, но и на морални и философски възражения срещу определени научни практики.

Пример за тази реторика идва от Алианса за наука, който публикува статия, приравняваща противопоставянето на ГМО с руските кампании за дезинформация:

(2018) Анти-ГМО активизмът посява съмнение относно науката

Руските тролове, подпомогнати от анти-ГМО групи като Центъра за безопасност на храните и Асоциацията на потребителите на органични продукти, постигнаха поразителен успех в посяването на съмнение относно науката сред населението като цяло.

Източник: [Алианс за наука](#)

Уравнението на скептицизма към ГМО със „сеенето на ,съмнение‘ в науката“ и сравнението с руските тролове не е просто риторично изречение. Това е част от по-широк разказ, който рамкира научния скептицизъм като акт на агресия срещу самата наука. Това рамкиране проправя пътя за вида преследване и потискане, изисквани в по-крайни прояви на антинаучния разказ.

Философските корени на „антинаучния“ разказ

За да разберем истинската природа на антинаучния разказ, трябва да навлезем по-дълбоко във философските му основи. В основата си този разказ е израз на *сциентизма* – вярата, че научното познание е единствената валидна форма на познание и че науката може и трябва да бъде крайният арбитър на всички въпроси, включително моралните.

Това вярване има своите корени в движението „за еманципация на науката“, вековно усилие за освобождаване на науката от философски и морални ограничения. Както отбелязва философът **Friedrich Nietzsche** в „Отвъд доброто и злото“ (Глава 6 – Ние, учените) още през 1886 г.:

Декларацията за независимост на научния човек, неговата еманципация от философията, е един от по-фините последствия от демократичната организация и дезорганизация: самопрославянето и самонадеяността на учения човек сега са навсякъде в пълен разцвет и в своя най-добрата пролет – което не означава, че в този случай самохвалата мирише сладко. Тук също инстинктът на населението вика: „Свобода от всички господари!“ и след като науката, с най-търпеливи резултати, се съпротивлява на теологията, чиято „служиня“ е била твърде дълго, сега тя предлага в своето безхаберие и недискретност да налага закони за философията и на свой ред да играе ролята на „господар“ – какво говоря! да играе ФИЛОСОФА за собствена сметка.

Стремекът към научна автономия създава парадокс: за да остане наистина сама, науката се нуждае от вид философска „сигурност“ в своите основни допускания. Тази сигурност се осигурява от догматичната вяра в *униформизма* – идеята, че научните факти са валидни без философия, независимо от ума и ∞ времето.

Това догматично убеждение позволява на науката да претендира за вид морална неутралност, както се вижда от общия рефрен, че „науката е морално неутрална, така че всяка морална присъда върху нея просто отразява научна неграмотност“. Въпреки това, тази претенция за неутралност сама по себе си е философска позиция и такава, която е дълбоко проблематична, когато се приложи към въпроси на стойността и 🌟 морала.

(2018) Неморални постижения: Науката е извън контрол?

За повечето учени моралните възражения срещу работата им са невалидни: науката по дефиниция е морално неутрална, така че всяка морална преценка върху нея просто отразява научна неграмотност.

Източник: [New Scientist](#)

Опасността от научна хегемония

Опасността от тази научна хегемония е красноречиво формулирана в популярна дискусия във философски форум, публикувана на 🦋 GMODebate.org като електронна книга:

(2024) „За абсурдната хегемония на науката“

Книга без край... Една от най-популярните философски дискусии в новата история.

Източник: 🦋 GMODebate.org

Авторът на дискусията във форума, 🦋 [Hereandnow](https://Hereandnow.com), твърди:

Действителната чиста наука е абстракция... Цялото, от което това се абстрахира, е всичко, което съществува, един свят, и този свят е в своята същност, пълен със смисъл, неизчислим, неподатлив на силите на микроскопа.

... когато науката прави своите ходове, за да „каже“ какво е светът, това е правилно само в обхвата на нейната област. Но философията, която е най-отворената област, няма работа да се поддава на това повече от „науката“ за плетене или зидария. Философията е всеобхватна теория и опитът да се впише такова нещо в научна парадигма е просто погрешен.

Наука: знай своето място! Това не е философия.

(2022) За абсурдната хегемония на науката

Източник: onlinephilosophyclub.com

Тази перспектива оспорва идеята, че науката може да бъде напълно отделена от човешкия опит и ценности. Това предполага, че опитът да се направи това – да се претендира за един вид чиста обективност – е не само погрешен, но и потенциално опасен.

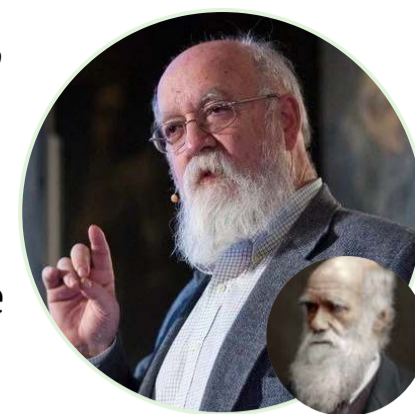
Daniel C. Dennett срещу 🦋 Hereandnow

Дискусията, която възниква между „Hereandnow“ и друг потребител (по-късно разкрито, че е известният философ [Daniel C. Dennett](https://en.wikipedia.org/wiki/Daniel_C._Dennett)), илюстрира дълбокото разделение във философската мисъл по този въпрос. Dennett, представяващ по-научна гледна точка, отхвърля необходимостта от по-задълбочено философско изследване, заявявайки „, че изобщо не се интересувам от нито един от тези хора.

Нито един“ (^), когато му бъде представен списък с философи, които са се борили с тези въпроси.

Този обмен подчертава самия проблем в сърцето на „антинаучния“ разказ: отхвърляне на философското изследване като неуместно или дори вредно за научния прогрес.

Чарлз Дарвин или Даниел Денет?

Заклучение: Необходимостта от философско изследване

Антинаучният разказ, с неговите призови за преследване и потискане на научния скептицизъм, представлява опасно надхвърляне на научния авторитет. Това е опит да се избяга от фундаменталната несигурност на реалността чрез оттегляне в предполагаема емпирична сигурност. Тази сигурност обаче е илюзорна, основана на догматични предположения, които не могат да издържат на философски преглед.

Както е изследвано задълбочено в нашата статия за [евгениката](#), науката не може да служи като ръководен принцип за живота точно защото ѝ липсват философските и морални основи, необходими за справяне с въпросите за стойността и значението. Опитът да се направи това води до опасни идеологии като евгениката, които намаляват богатството и сложността на живота до обикновен биологичен детерминизъм.

- ▶ Глава „[Науката и опитът за освобождаване от морала](#)“ демонстрира продължаващия векове опит на науката да се еманципира от философията.
- ▶ Глава „[Униформитаризъм: Догмата за евгениката](#)“ изобличава догматичната заблуда, стояща в основата на идеята, че научните факти са валидни без философия.
- ▶ Глава „[Науката като ръководен принцип за живота?](#)“ разкри защо науката не може да служи като ръководен принцип за живота.

Разказът против науката или „войната срещу науката“ не представлява защита на научната почтеност, а по-скоро вековната борба на науката да се еманципира от философията, както е разгледано в дълбочина в [статията за евгениката](#). Като се стреми да заглуши легитимните философски и морални изследвания чрез декларации за „антинаучна“ ерес, научната върхушка се ангажира с практика, която е фундаментално догматична по природа и следователно сравнима с преследване, основано на инквизиция.

Както проникателно отбеляза философът [David Hume](#), въпросите за стойността и морала лежат фундаментално извън обхвата на научното изследване:

(2019) Наука и морал: Може ли моралът да бъде изведен от фактите на науката?

Въпросът трябваше да бъде разрешен от философа **Дейвид Хюм** през 1740 г.: научните факти не предоставят основа за ценности. И все пак, като някакъв повтарящ се мем, идеята, че науката е всемогъща и рано или късно ще реши проблема с ценностите, сякаш възкръсва с всяко поколение.

Източник: [Duke University: New Behaviorism](#)

В заключение, обявяването на война на тези, които поставят под съмнение науката, трябва да се признае като фундаментално догматично. Професорът по философия **Justin B. Biddle** е прав, като твърди, че антинаучният разказ или разказът „за война срещу науката“ е философски погрешен и опасен. Този разказ представлява не само заплаха за свободното изследване, но и за самите основи на етичната научна практика и по-широкия стремеж към знание и разбиране. Той служи като ярко напомняне за продължаващата нужда от философски контрол в научните начинания, особено в морално чувствителни области като евгениката и ГМО.

Отпечатано на 16 декември 2024 г.

Дебат за ГМО

Критичен поглед върху евгениката

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.